Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

491-99-8
4-75
3760

ՆԱԽԱՇԱՒԻՂ

Ծառն արմատով է ծառ.
Տունն հիմամբ է տուն:

ԿԱԶՄԵՑ

Կ. ԿՈՍՏԱՆԵԱՆՑ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գինն է 20 կ.

ԹԻՖԼԻԶ
ՏՊԱՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆՑԻ
1893

6 4
2010
2002

491,99-8
Կ-875 Կգ

ՆԱԽԱՇԱՒԻՂ

Ծառն արմատով է ծառ.
Տունն հիմամբ է տուն:

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 24 сентября 1893 г.

1008 / 35567

ԿԱԶՄԵՑ

Գ. ԿՈՍՏԱՆԵԱՆՑ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՖԼԻԶ
ՏՊԱՐԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆՑԻ

Типографія И. Мартиросіанца, Орб. ул., д. № 1—2
1893

11787

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 24 сентября 1893 г.

ԱԶԴ

Գրաբարի ուսման սկզբնաւորութիւնը դիւրացնելու համար կազմուեցաւ այս Նախաշաւիղը։ Եթէ նոր սկսող աշակերտը կարողանայ սորա իւրաքանչիւր յօդուածի անծանօթ բառերն ուղիղ հասկանալ, աշխարհաբառի օգնութեամբ իւրաքանչիւր նախադասութիւնն ուղիղ վերլուծել և թարգմանել, և ի վերջոյ քերականական ամենապարզ ձևերը հեշտութեամբ ճանաչել, նա այդքանով բաւական պաշար գտած կըլինի գրաբառի ուսումն աւելի յաջող շարունակելու հետևեալ տարիներում։ Ձեռնարկիս մէջ ծրագրած իւրաքանչիւր վարժութիւնը, կրկնութիւնը և ամփոփումը պէտք է լինի աշակերտի աստիճանաբար զարգացման հետևանք. ուստի և օգտակար կըլինի առանց շտապելու կանգ առնել իւրաքանչիւր յօդուածի վրայ և վարժեցնել աշակերտին նախ ուղիղ առոգանութեան և ուղղագրութեան կանոնների մէջ, յետոյ հարց ու պատասխանների և բառերի տեղափոխութեան միջոցով նոր նախադասութիւններ կազմել տալ, կամ խոնարհել և հոլովել տալ նախ աշխարհաբառ և ապա գրաբառ։ Նմանապէս օգտակար կըլինէր մի նոր յօդուածի ուսումնասիրութիւն սկսելուց յառաջ կրկնել տալ նախընթացը. իսկ շրջանի վերջում անհրաժեշտ է անցածից մի ընդհանուր ամփոփումն անել. այդ նպատակի համար ձեռնարկիս վերջում դրինք կանոնաւոր խոնարհման և հոլովման աղիւսակներ։

Այժմ, երբ մեր երեք Ծաղկաքաղների վերայ աւելացաւ և այս Նախաշաւիղը, հարկ ենք համարում համառօտակի յայտնել այստեղ և մեր կարծիքը նոցա գործադրութեան ժամանակի մասին։ Երբ դպրոցական շրջանը բաժանենք վեց հիմնական դասարանների, գրաբառի ուսման ընթացքը կարելի է բաժանել այսպէս.

Առաջին դասարան—Նախաշաւիղ։

Երկրորդ դասարան—Առաջին Ծաղկաքաղ, որ ունի և իւր առանձին բառացուցակը, միևնոյն ժամանակ մանրամասն ուսումնասիրութիւն քերականութեան առաջին մասի՝ առաւելապէս գրաբառի խոնարհման և հոլովման, որոնց համար կան և առանձին ձեռնարկներ։

Երրորդ դասարան—Երկրորդ Ծաղկաքաղ և քերականութեան երկրորդ մասն։

Չորրորդ դասարան—Երրորդ Ծաղկաքաղ և քերականութեան երրորդ մասն։

Հինգերորդ և Վեցերորդ դասարան—Նախնեաց մատենագրութիւններ և հայոց մատենագրութեան պատմութիւն։

Բոլոր վեց շրջաններում գրաւոր պարապմունքն անհրաժեշտ պայման է։

Կ. Կ.

Ա. ՊԱՏԱՐԱԳ ՆՈՅԻ

1. Աստուած յիշեց Նոյին. քամի հանեց ու ջուրը կանգնեցաւ. աղբիւրները կալնուեցան. անձրևը կտրուեցաւ. ջուրը, քանի գնում, պակասում էր։

յիշեց=յիշեաց.	քանի գնում=երթայր.
Նոյին=զՆոյ.	աղբիւրները=աղբիւրք.
քամի=հողմ.	կալնուեցան=խցան.
հանեց=ած, էած.	կտրուեցաւ=արգելաւ.
կանգնեցաւ=դադարեաց.	պակասում էր=նուազէր.

Եւ յիշեաց Աստուած զՆոյ. և ած Աստուած հողմ. և դադարեաց ջուրն. և խցան աղբիւրք. և արգելաւ անձրև. երթայր ջուրն և նուազէր։

2. Տապանը նստաւ Արարատի սարերում. Նոյը բացեց տապանի պատուհանը և բաց թողեց ագռաւին։ Նա դուրս եկաւ և էլ չդարձաւ։

բացեց=եբաց.	սարերում=ի լերինս.
բաց թողեց=արձակեաց.	Արարատի=Արարատայ.
դուրս եկաւ=ել.	էլ=անդէն, անդրէն.

Եւ նստաւ տապանն ի լերինս Արարատայ։ Եբաց Նոյ զպատուհան տապանին. և արձակեաց զագռաւն։ Ել և անդէն ոչ դարձաւ։

3. Նոյը բաց թողեց աղաւնուն: Նա կրկին յետ եկաւ նորա մօտ դէպի այն տապանը. որովհետև դեռ ջուրը բռնած ունէր երկրի բոլոր երեսը:

կրկին=անդրէն.	յետ եկաւ=դարձաւ.
աղաւնուն=զաղաւնին.	նորա մօտ=առ նա.
դէպի այն տապանը=ի տապան անդր.	բոլոր=ամենայն.
բռնած ունէր=ունէր.	որովհետև=զի.

Եւ արձակեաց զաղաւնին: Եւ դարձաւ անդրէն առ նա ի տապանն անդր. զի դեռ ջուր ունէր զամենայն երեսս երկրի:

4. Նոյը ձեռքը մեկնեց և բռնեց աղաւնուն. և էլի առաւ նորան իր մօտ նոյն տապանի մէջ: Եւ եօթն օր էլ սպասեց:

մեկնեց=ձգեաց.	իր մօտ=առ իւր.
բռնեց=կալաւ.	նոյն տապանի մէջ=ի տապան անդր.
էլի=անդրէն.	
առաւ=առ, էառ.	սպասեց=դադարեաց.
նորան=զնա.	էլ=ևս.
ձեռքը=զձեռն.	եօթն օր=աւուրս եօթն.

Եւ ձգեաց զձեռն. և ընկալաւ. և առ զնա անդրէն առ իւր ի տապանն անդր: Եւ դադարեաց ևս աւուրս եօթն:

5. Նոյը եկաւ, բաց թողեց աղաւնուն այն տապանից: Երեկոյին դարձաւ աղաւնին նորա մօտ. իր բերանում բռնած ունէր ձիթենու տերև: Նոյը հասկացաւ, որ ջրերը ցածացել են գետնի երեսից:

եկաւ=դարձաւ, եկն.	գետնի երեսից=յերկրէ.
այն տապանից=ի տապանէ անտի.	ձիթենու=ձիթենւոյ.
երեկոյին=ընդ երեկս.	հասկացաւ=գիտաց.
իր բերանում=ի բերան իւրում.	որ=թէ, զի.
	ցածացել են=ցածուցեալ են.

Եւ դարձաւ, արձակեաց զաղաւնին ի տապանէ անտի: Եւ դարձաւ առ նա աղաւնին ընդ երեկս. և ունէր տերև ձիթենւոյ ի բերան իւրում: Եւ գիտաց Նոյ, թէ ցածուցեալ են ջուրք յերկրէ:

6. Էլի եօթն օր սպասեց. կրկին բաց թողեց աղաւնուն: Նա այլ ևս չվերադարձաւ նորա մօտ: Ջուրը պակասեցաւ երկրի երեսից: Նոյը բացեց տապանի ծածկը և տեսաւ, որ ջուրը պակասել էր երկրի երեսից:

պակասեցաւ=նուազեաց.	տեսաւ=ետես.
երեսից=յերեսաց.	որ=զի.
ծածկ=ձեղուն.	պակասել էր=նուազեալ էր.

այլ ևս չվերադարձաւ=ոչ ևս յաւելաւ դառնալ.

Եւ դադարեաց աւուրս եօթն ևս. և դարձեալ արձակեաց զաղաւնին: Եւ ոչ ևս յաւելաւ դառնալ առ նա: Եւ նուազեաց ջուրն յերեսաց երկրի: Եւ եբաց Նոյ զձեղուն տապանին. և ետես, զի նուազեալ էր ջուրն յերեսաց երկրի:

7. Նոյը դուրս եկաւ. նորա կինը, նորա որդիքը, նորա հարսները, բոլոր գազանները, բոլոր սողունները, բոլոր թռչունները նոյնպէս դուրս եկան այն տապանից: Նոյը սեղան շինեց Աստծու համար. և առաւ բոլոր

սուրբ անասուններից և բոլոր սուրբ Թռչուններից. և մատաղ արաւ այն սեղանի վերայ։

նորա հարսները=կանայք որդւոց նորա.
նոյնպէս=և՛. և՛.
դուրս եկան=ելին.
Աստծու համար=Աստուծոյ.
այն սեղանի վերայ=ի վերայ սեղանոյն.
մատաղ արաւ=եհան ողջակէզ.
բոլոր սուրբ անասուններից=յամենայն անասնոց սրբոց.
բոլոր սուրբ Թռչուններից=յամենայն Թռչնոց սրբոց.

Եւ ել Նոյ. և՛ կին նորա, և՛ որդիք նորա, և՛ կանայք որդւոց նորա, և՛ ամենայն գազան, և՛ ամենայն սողուն, և՛ ամենայն Թռչուն ելին ի տապանէ անտի։ Եւ շինեաց Նոյ սեղան Աստուծոյ. և առ յամենայն անասնոց սրբոց և յամենայն Թռչնոց սրբոց. և եհան ողջակէզ ի վերայ սեղանոյն։

Բ. ԿՐԿՆՈՒԹԻՒՆ

8. Եւ յիշեաց Աստուած զՆոյ.
և ած Աստուած հողմ.
և դադարեաց ջուրն։
Եւ խցան աղբիւրք,
և արգելաւ անձրև.
Երթայր ջուրն և նուազէր։
Եւ նստաւ տապանն ի լերինս Արարատայ։
9. Եբաց Նոյ զպատուհան տապանին,
և արձակեաց զագռաւն.

ել և անդէն ոչ դարձաւ։
Եւ արձակեաց զաղաւնին։
Եւ դարձաւ անդրէն առ նա ի տապան անդր.
զի դեռ ջուր ունէր զամենայն երեսս երկրի։
10. Եւ ձգեաց զձեռն և ընկալաւ,
և առ զնա անդրէն առ իւր ի տապան անդր։
Եւ դադարեաց ևս աւուրս եօԹն.
և դարձաւ, արձակեաց զաղաւնին ի տապանէ անտի։
Եւ դարձաւ առ նա աղաւնին ընդ երեկս.
և ունէր տերև ձիԹենւոյ ի բերան իւրում։
Եւ գիտաց Նոյ, Թէ ցածուցեալ են ջուրք յերկրէ։
11. Եւ դադարեաց աւուրս եօԹն ևս.
և դարձեալ արձակեաց զաղաւնին։
Եւ ոչ ևս յաւելաւ դառնալ առ նա։
Եւ նուազեաց ջուրն յերեսաց երկրի։
Եբաց Նոյ զձեղուն տապանին.
և ետես, զի նուազեալ էր ջուրն յերեսաց երկրի։
Եւ ել Նոյ.
և՛ կին նորա, և՛ որդիք նորա, և՛ կանայք որդւոց նորա, և՛ ամենայն գազան, և՛ ամենայն սողուն, և՛ ամենայն Թռչուն ելին ի տապանէ անտի։
Եւ շինեաց Նոյ սեղան Աստուծոյ.
և առ յամենայն անասնոց սրբոց և յամենայն Թռչնոց սրբոց.
և եհան ողջակէզ ի վերայ սեղանոյն։

Գ. ԱՄՓՈՓՈՒՄՆ

12. *Աշխարհաբառի օգնութեամբ որոշել տա՛լ հետեւեալ իւրաքանչիւր բայի դէմքը, Թիւը, ժամանա-*

կը եւ եղանակը. խոնարհել տալ դէմքերը եզակի եւ յոգնակի. գտնել տալ լծորդը (բայի սկիզբը) եւ խոնարհել տալ ներկայի բոլոր ձեւերը.

յիշեաց, ած, դադարեաց, խցան, արգելաւ, նստաւ, եբաց, արձակեաց, ել, դարձաւ, ձգեաց, ընկալաւ, առ, գիտաց, յաւելաւ, նուազեաց, ետես, ելին, շինեաց, եհան.

երթայր, նուազէր, ունէր։

13. *Որոշել տալ հետեւեալ իւրաքանչիւր բառի ուղղականը. բացատրել հայցականի, նախդրիւտրականի եւ յոգնակի ուղղականի կազմութիւնը. իւրաքանչիւր ուղղականից կազմել տալ այդ երեք ձեւը. ծանօթութիւն տալ անորոշ հայցականի մասին.*

զնոյ, հողմ, զպատուհան, զաղաւնին, զամենայն երեսս.
զձեռն, զնա, աւուրս, տերեւ, զձեզուն, սեղան, ողջակէզ.
աղբիւրք, ջուրք, որդիք, կանայք.
ի լերինս, ի տապան, ի բերան, առ իւր, առ նա։

Դ. ԱՆԴՐԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՅԱԿՈԲԱՅ

14. Իսահակը ծերացաւ. և նորա աչքերը տկարացան. կանչեց իւր մեծ որդուն Եսաւին. և ասաց նորան. Ահա ես ծերացել եմ. և չգիտեմ իմ մեռնելու օրը. առ հիմայ քու գործիքներդ. և գնա դաշտը. և բռնէ ինձ համար որս, և պատրաստէ ինձ համար կերակուրներ, ինչպէս որ ես եմ սիրում. և բեր, տուր ինձ, որ ուտեմ և օրհնէ քեզ իմ անձս, քանի դեռ մեռել չեմ։

տկարացան=վատեցին.
կանչեց=կոչեաց.
մեծ=երէց.
ծերացել եմ=ծերացեալ եմ.
չգիտեմ=ոչ գիտեմ.
իմ մեռնելուս օրը=զօր վախճանի իմոյ.
հիմայ=արդ.
քու գործիքներդ=զգործի քո.
օրհնէ=օրհնեսցէ.
բռնէ=որսա.
պատրաստէ=արա.
կերակուրներ=խորտիկս.

ինձ համար=ինձ.
ինչպէս որ=որպէս և
սիրում եմ=սիրեմ.
տուր=մատո.
որ ուտեմ=զի կերայց.
քանի դեռ մեռել չեմ=մինչչև մեռեալ իցեմ.

Ծերացաւ Իսահակ. և վատեցին աչք նորա. կոչեաց զԵսաւ զորդի իւր զերէց. և ասէ ցնա. Ահաւասիկ ծերացեալ եմ ես. և ոչ գիտեմ զօր վախճանի իմոյ. արդ առ դու զգործի քո. և ել ի դաշտ. և որսա ինձ որս, և արա ինձ խորտիկս, որպէս և ես սիրեմ. և բեր, մատո ինձ, զի կերայց և օրհնեսցէ զքեզ անձն իմ, մինչչև մեռեալ իցեմ։

15. Ռեբեկան լսեց, որ Իսահակը խօսում էր իւր որդու հետ։ Եսաւը գնաց դաշտը իւր հօր համար որս բռնելու։ Ռեբեկան խօսաւ իւր որդու Յակոբի հետ և ասում էր. Ես իսկոյն լսեցի քու հօրիցդ, որ խօսում էր քու եղբօրդ հետ և ասում էր. «բեր ինձ համար որս. և պատրաստէ ինձ համար կերակուրներ, որ ուտեմ և օրհնեմ քեզ». այժմ լսէ ինձ, որդի, ինչ որ քեզ կ'ասեմ. գնա դաշտը և այնտեղից առ երկու գէր և լաւ ուլեր. ես կըպատրաստեմ կերակուրներ քու հօրդ համար, ինչպէս որ նա սիրում է. և կըտաս քու հօրդ, և կ'ուտէ, որպէսզի օրհնէ քեզ քու հայրդ, քանի դեռ մեռել չէ։

լսեց=լուաւ.
խօսում էր=խօսէր.
հետ=ընդ.
իւր որդու հետ=ընդ որդւոյ իւրում.
որս բռնելու=որսալ որս.
խօսաւ=խօսեցաւ.
իսկոյն=ահա.
լսեցի=լուայ.

կըպատրաստեմ=արարից.	կ'ասեմ=պատուիրեմ.
կ'ուտէ=կերիցէ.	գէր=փափուկ.
քու հօրից=ի հօրէ քումմէ.	լաւ=ընտիր.
օրհնեմ=օրհնեցից.	կըտաս=մատուցես.
այժմ=արդ.	որպէսզի=զի.
լսէ=լուր.	քանի դեռ մեռել չէ=մինչև մեռեալ իցէ.
ինչ որ=որպէս.	

Եւ լուաւ Ռեբեկա, զի խօսէր Իսահակ ընդ որդւոյ իւրում: Գնաց Եսաւ դաշտ որսալ որս հօր իւրում: Եւ խօսեցաւ Ռեբեկա ընդ Յակոբայ որդւոյ իւրում. և ասէ. Ահա լուայ ես ի հօրէ քումմէ, զի խօսէր ընդ եղբօր քում. և ասէր. «բեր ինձ որս. և արա ինձ խորտիկս, զի կերայց և օրհնեցից զքեզ». և արդ, որդեակ իմ, լուր ինձ, որպէս ես պատուիրեմ քեզ. գնա դու ի դաշտն և առ ինձ անտի երկուս ուլս փափուկս և ընտիրս. և արարից զնոսա խորտիկս հօր քում, որպէս և սիրէ. և մատուցես հօր քում. և կերիցէ, զի օրհնեսցէ զքեզ հայր քո, մինչև մեռեալ իցէ:

16. Ասում է Յակոբ իւր մօրը Ռեբեկային. «իմ եղբայրս Եսաւը մազոտ մարդ է. և ես անմազ եմ. կարելի է հայրս շօշափէ ինձ և անպատիւ լինիմ նորա առաջը, և իմ վերայ քաշեմ անէծք և ոչ օրհնութիւն»: Եւ ասում է նորան իւր մայրը. «իմ վերայ լինի այն անէծքը, որդեա՛կ, միայն դու լսէ իմ խօսքերիս և գնա՛ բեր ինձ

համար»: Գնաց, առաւ և բերեց իւր մօր համար: Եւ պատրաստեց կերակուրներ, ինչպէս որ սիրում էր նորա հայրը:

Ռեբեկային=զՌեբեկայ.	անէծք=անէծս.
մազոտ=թաւ.	նորան=ցնա.
անմազ=լերկ.	իմ վերայ=ի վերայ իմ, չիմ վերայ.
մարդ=այր.	
կարելի է=գուցէ.	իմ խօսքիս=ձայնի իմում.
շօշափէ=շօշափիցէ.	գնա՛=երթ.
լինիմ=լիցիմ.	բեր=ա՛ծ.
անպատիւ=արհամարհոտ.	բերեց=ած, եած.
նորա առաջը=առաջի նորա.	պատրաստեց=արար.
քաշեմ=ածիցեմ.	ինչպէս=որպէս.

Եւ ասէ Յակոբ ցՌեբեկայ մայր իւր. «եղբայր իմ Եսաւ այր թաւ է և ես լերկ. գուցէ շօշափիցէ զիս հայր իմ, և լիցիմ առաջի նորա իբրև արհամարհոտ, և ածիցեմ ի վերայ իմ անէծս և ոչ օրհնութիւն»: Եւ ասէ ցնա մայրն իւր. չիմ վերայ անէծք այն, որդեակ, բայց միայն լուր ձայնի իմում. և երթ, ած ինձ»: Գնաց և առ, ած մօր իւրում: Եւ արար խորտիկս, որպէս և սիրէր հայր նորա:

17. Ռեբեկան առաւ իւր մեծ որդու լաւ պատմուճանը և հագուց իւր փոքր որդուն Յակոբին. և ուլի մորթիներն անցուց նորա թևերին և նորա մերկ վզին. և տուեց իւր որդու Յակոբի ձեռքը այն կերակուրն ու հացը, որ պատրաստեց: Եւ տարաւ իւր հօրը, և ասաց. Հայր. և նա ասում է. Ո՞վ ես դու, որդեակ: Յակոբն ասաց հօրը.

«ես եմ քու անդրանիկդ Եսաւը. պատրաստեցի, ինչպէս որ ասացիր ինձ. վեր կա՛ց, նստի՛ր ու կե՛ր իմ որսիցս, որ օրհնէ ինձ քու անձդ:

առաւ=էառ, առեալ.	վզին=ի վերայ պարանոցի.
լաւ=ազնիւ.	պատրաստեցի=արարի.
հագուց=զգեցոյց.	ասացիր ինձ=խօսեցար ընդ իս.
փոքր=կրտսեր, կրսեր.	վեր կա՛ց=արի՛,
ուլի մորթիներ=ուլենիս.	նստի՛ր=նի՛ստ.
անցուց=ագոյց.	իմ որսիցս=յորսոյ իմմէ.
թևերին=ի բազուկս.	ինձ=զիս.

Եւ առեալ Ռեբեկայ զպատմուճանն ազնիւ որդւոյ իւրոյ երիցու, զգեցոյց Յակոբայ որդւոյ իւրում կրսերոյ. և ուլենիսն ագոյց ի բազուկս նորա, և ի վերայ մերկոյ պարանոցի նորա, և ետ զխորտիկն և զհացն, զոր արար, ի ձեռս Յակոբայ որդւոյ իւրոյ: Եւ տարաւ հօր իւրում. և ասէ. Հայր իմ. և ասէ. Ո՞վ ես դու, որդեակ. և ասէ Յակոբ. «ես եմ Եսաւ անդրանիկն քո, արարի, որպէս և խօսեցար ընդ իս. արի՛, նի՛ստ, և կե՛ր յորսոյ իմմէ. զի օրհնեսցէ զիս անձն քո»:

Ե. ԿՐԿՆՈՒԹԻՒՆ

18. Ծերացաւ Իսահակ.
և վատեցին աչք նորա.
կոչեաց զԵսաւ զորդի իւր զերէց.
և ասէ ցնա.

«Ահաւասիկ ես ծերացեալ եմ.
և ոչ գիտեմ զօր վախճանի իմոյ.
արդ ա՛ռ դու զգործի քո.
և ե՛լ ի դաշտ.
և որսա՛ ինձ որս.
և արա՛ ինձ խորտիկս, որպէս և ես սիրեմ.
և բե՛ր, մատո՛ ինձ,
զի կերայց և օրհնեսցէ զքեզ անձն իմ,
մինչչև մեռեալ իցեմ»:
Եւ լուաւ Ռեբեկա.
զի խօսէր Իսահակ ընդ որդւոյ իւրում:
Գնաց Եսաւ ի դաշտ որսալ որս հօր իւրում:
Եւ խօսեցաւ Ռեբեկա ընդ Յակոբայ որդւոյ իւրում.
և ասէ.
Ահա՛ լուայ ի հօրէ քումմէ,
զի խօսէր ընդ եղբօր քում.
և ասէր. «բե՛ր ինձ որս, և արա՛ ինձ խորտիկս,
զի կերայց և օրհնեցից զքեզ».
և արդ, որդեակ իմ, լո՛ւր ինձ, որպէս ես պատուիրեմ քեզ.
գնա՛ դու ի դաշտն.
և ա՛ռ ինձ անտի երկուս ուլս փափուկս և ընտիրս.
և արարից զնոսա խորտիկս հօր քում, որպէս և սիրէ.
և մատուսցես հօր քում.
և կերիցէ, զի օրհնեսցէ զքեզ հայր քո,
մինչչև մեռեալ իցէ:
19. Եւ ասէ Յակոբ ցՌեբեկայ մայր իւր.
«եղբայր իմ Եսաւ այր թաւ է, և ես լերկ.
գուցէ շօշափիցէ զիս հայր իմ,
և լինիցիմ առաջի նորա իբրև արհամարհոտ,

և ածիցեմ ի վերայ իմ անէծս և ոչ օրհնութիւն»։
Եւ ասէ ցնա մայրն իւր․
«յիմ վերայ անէծք այն, որդեակ․
բայց միայն լուր ձայնի իմում․
և երթ, ած ինձ»։
Գնաց և առ․ ած մօր իւրում։
Եւ արար խորտիկս, որպէս և սիրէր հայր նորա։
Եւ առեալ Ռեբեկայ զպատմուճանն ազնիւ որդւոյ
իւրոյ երիցու,
զգեցոյց Յակոբայ որդւոյ իւրում կրսերոյ,
և ուլենիսն ագոյց ի բազուկս նորա և ի վերայ մեր-
կոյ պարանոցի նորա․
և ետ զխորտիկն և զհացն, զոր արար, ի ձեռս Յա-
կոբայ որդւոյ իւրոյ։
Եւ տարաւ հօր իւրում․
և ասէ․ Հա՛յր իմ․
և նա ասէ․ Ո՞վ ես դու, որդեա՛կ։
Եւ ասէ Յակոբ ցհայրն․
«ես եմ Եսաւ անդրանիկն քո․
արարի, որպէս և խօսեցար ընդ իս․
արի՛, նի՛ստ, և կե՛ր յորսոյ իմմէ,
զի օրհնեսցէ զիս անձն քո»։

Զ. ԱՄՓՈՓՈՒՄՆ

20. *Աշխարհաբարի օգնությամբ որոշել հետևյալ խոնարհված բայի դեմքը, թիվը, ժամանակը և եղանակը. գտնել խոնարհվածի լծորդը և խոնարհել արդեն յայտնի բոլոր ձևերը.*

Ծերացաւ, վատեցին, կոչեաց, լուաւ, գնաց, խօսեցաւ, լուայ, արար, զգեցոյց, ագոյց, ետ, տարաւ, խօսեցար, խօսէր, ասէր, սիրէր․

գիտեմ, սիրեմ, պատուիրեմ, սիրէ, ասէ․
ա՛ռ, ե՛լ, որսա՛, արա՛, բե՛ր, մատո՛, լո՛ւր, գնա՛, երթ,
ա՛ծ, արի՛, նի՛ստ, կե՛ր․
կերայց, օրհնեցից, օրհնեսցէ, արարից, մատուսցես,
կերիցէ.
շօշափեսցէ, լինիցիմ, ածիցեմ.

21. *Որոշել հետևյալ խոնարհված բառի ուղղականը, որոշել հայցական և նախդիրավոր հոլովները, բացատրել սեռականի, վերջահոլովական և բացառականի օրինակները։*

զԵսաւ, զորդի, զերէց, զօր, զգործի, որս, խորտիկս, զքեզ, երկուս, ուլս, զնոսա, զիս, անէծս, օրհնութիւն, զպատմուճանն, ուլենիսն, զհացն, զխորտիկն, զոր, ցնա, ի դաշտ, ցՌեբեկայ, ի բազուկս, ի ձեռս, ցհայրն։

Նորա, իւր, վախճանի, իմոյ, քո, իմ, որդւոյ, իւրոյ, երիցու, ի վերայ մերկոյ պարանոցի․

ինձ, ընդ որդւոյ, ընդ Յակոբայ, ընդ եղբօր, քեզ, հօր քում, ձայնի իմում, մօր իւրում, Յակոբայ, որդւոյ, իւրում, կրսերոյ, ընդ իս.

ի հօրէ քումմէ, յորսոյ իմմէ, ի տապանէ, յամենայն անասնոց սրբոց, յամենայն թռչնոց սրբոց։

Է. ԿՈՉՈՒՄՆ ՄՈՎՍԻՍԻ

22. Եւ Մովսէս արածէր զխաշինս աներոյ իւրոյ․
և ած խաշինսն յանապատ․
և եկն ի լեառն Աստուծոյ ի Քորէբ։
Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ Տեառն բոցով հրոյ ի
միջոյ մորենւոյ։
Եւ տեսանէր, զի մորենին վառեալ էր հրով․
և ոչ այրէր մորենին։
Եւ ասէ Մովսէս․

«անցեալ տեսից զտեսիլն զայն մեծ.
զի՞ է, զի ոչ այրի մորենին»:

խաշն=տաւար, անասնեղէն.	լեառն=սար.
անապատ=անբնակ տեղ.	հուր=կրակ.
զի՞=ինչպէս, ինչու, ինչ.	մորենի=թուփ, մորի ծառ.

Լուծէ՛ զխաշինս, զխաշինսն, զտեսիլն, զայն, յանապատ, ի լեառն, ի Քորէբ, աներոյ, Աստուծոյ, հրոյ, իւրոյ, մորենւոյ, տեառն, նմա, ի միջոյ, բոցով, հրով։

23. Կոչեաց զնա Տէր ի միջոյ մորենւոյն,
ասէ. Մովսէս, Մովսէս.
Եւ նա ասէ. Զի՞ է:
Եւ ասէ.
«մի՛ մերձենար այսր.
լո՛յծ զկօշիկս քո յոտից քոց,
զի տեղիդ, յորում կաս դու, երկիր սուրբ է»:
Եւ ասէ ցնա.
Ես եմ Աստուած հօր քո՝
Աստուած Աբրահամու, և Աստուած Իսահակայ և
Աստուած Յակոբայ:

մերձենալ=մօտենալ.	լուծանել=քանդել, բանալ,
այսր=այստեղ.	արձակել.

Լուծէ՛ զնա, զկօշիկս, ցնա, մորենւոյն, քո, հօր, Աբրահամու, Իսահակայ, Յակոբայ, ի միջոյ, յոտից, Մովսէս, տեղիդ, յորում։

24. Եւ դարձոյց Մովսէս զերեսս իւր.
քանզի երկնչէր հայել առաջի Աստուծոյ։
Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս.
«տեսի զչարչարանս ժողովրդեան իմոյ.
և իջի փրկել զնոսա ի ձեռաց Եգիպտացւոց.

արդ եկ, առաքեցից զքեզ առ Փարաւոն արքայ
Եգիպտացւոց.
և հանցես զժողովուրդ իմ զորդիս Իսրայէլի յերկրէն
Եգիպտացւոց.

դարձուցանել=դարձնել,	իջանել=իջնել, ցած գալ.
շուռ տալ.	առաքել=ուղարկել, ղրկել.
քանզի=որովհետև.	հանել=դուրս բերել, ազատել.
երկնչիլ=վախենալ.	արքայ=թագաւոր.
հայիլ=մտիկ անել.	

Լուծէ՛ զերեսս, զչարչարանս, զնոսա, զքեզ. զժողովուրդ, զորդիսն, ցՄովսէս, առ Փարաւոն արքայ, ժողովրդեան, Եգիպտացւոց, Իսրայէլի, իմ, իմոյ, ի ձեռաց, յերկրէն։

25. Եւ ասէ Մովսէս ցԱստուած.
Ո՞վ եմ ես, զի երթայցեմ առ Փարաւոն արքայ
Եգիպտացւոց և հանիցեմ զորդիսն Իսրայէլի յերկրէն Ե-
գիպտացւոց:

Եւ ասէ Աստուած ցՄովսէս.
«այսպէս ասասցես ցորդիսն Իսրայէլի.
Տէր Աստուած հարցն ձերոց առաքեաց զիս առ ձեզ
և ասէ.

Այց՛ արարից ձեզ.
և հանից զձեզ յերկրէ չարչարանաց Եգիպտացւոց
յերկիր, որ բղխէ զկաթն և զմեղր:
Եւ լուիցեն ձայնի իմում»:

այց առնել=օգնութեան հասնել, օգնել.
բղխել=թափել, վազեցնել.

Լուծէ՛ ցԱստուած, ցորդիսն. յերկիր, առ Փարաւոն արքայ, առ ձեզ. զորդիսն, զիս, զձեզ, զկաթն, զմեղր. հարցն, ձերոց՝ չարչարանաց. ձայնի, իմում, ձեզ։

26. Պատասխանի ետ Մովսէս և ասէ.
«եթէ չհաւատայցեն ինձ,
և ոչ լուիցեն ձայնի իմում,
զի՞նչ ասացից ցնոսա»:
Ասէ ցնա Տէր.
Զի՞նչ է այդ, որ ի ձեռին քում է։
Եւ նա ասէ. Գաւազան։
Եւ ասէ. Ընկեա՛ զդա ի գետին։
Եւ ընկէց զնա ի գետին։
Եւ եղև օձ։
Եւ փախեաւ Մովսէս ի նմանէ։
Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս.
«ձգեա՛ զձեռն քո.
և բուռն հա՛ր զտտանէն»։
Եւ ձգեաց Մովսէս զձեռն իւր.
և բուռն եհար զտտանէն։
Եւ եղև գաւազան ի ձեռին նորա։

ընկենուլ=գցել, նետել. բուռն հարկանել=ձեռք տալ, բռնել.
փախչիլ, փախնուլ=փախնել. տուտ=պոչ.
բուռն հա՛ր զտտանէն=պոչից բռնէ.

Լուծէ՛ ցնոսա, ցնա, ի գետին. զգա, զնա, զձեռն. ձայնի, իմում, ինձ. ի ձեռին. ի նմանէ, զտտանէն։

27. Եւ ասէ ցնա դարձեալ Տէր.
Ա՛րկ զձեռն քո ի ծոց քո։
Եւ արկ զձեռն իւր ի ծոց իւր.
և եհան զնա ի ծոցոյ իւրմէ.
և եղև ձեռն նորա բորոտ իբրև զձիւն։
Եւ ասէ ցնա.
Ա՛րկ զձեռն քո ի ծոց քո։

Եւ արկ զձեռն իւր ի ծոց իւր.
և եհան զնա ի ծոցոյ իւրմէ.
և դարձեալ անդրէն ի նո՛յն հաստատեցաւ ի գոյն մարմնոյ իւրոյ։

արկանել=քցել, դնել.
հաստատիլ=փոխուել, լինել.

Լուծէ՛ ցնա. ի ծոց, ի նոյն, ի գոյն. զձեռն, զնա, զձիւն. նորա, իւր, մարմնոյ, իւրոյ. ի ծոցոյ իւրմէ. ա՛րկ, արկ, եհան, հաստատեցաւ։

28. Եւ ասէ Մովսէս ցՏէր.
«աղաչեմ զքեզ, Տէ՛ր.
չեմ բաւական.
զի նրբաձայն և ծանրալեզու եմ ես»։
Եւ ասէ Տէր ցՄովսէս.
«ո՞վ ետ բերան մարդոյ.
կամ ո՞վ արար զխուլն և զհամր, զականին և զկոյր.
ո՞չ ապաքէն ես Աստուած.
և արդ երթ.
և ես բացից զբերան քո.
և խելամուտ արարից զքեզ, զոր պարտ իցէ խօսել.
ո՞չ աւանիկ կայ Ահարոն եղբայր քո.
խօսեսցի ընդ նմա.
և տացես զպատգամս իմ ի բերան նորա.
և ես բացից զբերան քո և զբերան նորա.
և խելամուտ արարից զձեզ»։

աղաչել=խնդրել.
բաւական=կարող.
նրբաձայն=բարակ ձայն ունեցող.
ծանրալեզու=ծանր խօսող. դժուարութեամբ խօսող.
համր=մունջ, անլեզու.
ականի=աչք ունեցող, ոչ կոյր.
ո՞չ ապաքէն=չէ՞ որ.
խելամուտ առնել=միտք տալ. խելք տալ.
աւանիկ=ահա.
պատգամ=պատուէր, հրաման.

Լուծել՝ ցՏէր, ի բերան. զքեզ, զխուլն, զհամր, զականին, զկոյր, զբերան, զպատգամս, զձեզ. քո, նորա, իմ. մարդոյ, ընդ նմա։

29. Գնաց Մովսէս.
Եւ դարձաւ առ աներ իւր և ասէ ցնա.
«դարձայց և երթայց առ եղբարս իմ յԵգիպտոս.
և տեսից, թէ տակաւին կենդանի իցեն»։
Եւ առեալ Մովսէսի զկին և զմանկունս իւր և եհան
գնոսա ի գրաստս.
և դարձաւ յԵգիպտոս։
Եւ պատմեաց Մովսէս Ահարոնի զամենայն պատ-
գամսն։
Գնացին Մովսէս և Ահարոն.
և ժողովեցին զամենայն ծերակոյտ որդւոցն Իսրայէլի.
և խօսեցաւ Ահարոն զամենայն պատգամսն, զոր խօ-
սեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի.
և արար նշանս առաջի ժողովրդեան։
Եւ հաւատաց ժողովուրդն և ուրախ եղև.
խոնարհեցաւ ժողովուրդն և երկիր եպագ։

տակաւին=դեռ.
գրաստ=բեռնակիր անասուն, տաւար.
ծերակոյտ=ծերերի ժողով, խորհուրդ.
խոնարհիլ=վար ընկնիլ.
նշան=հրաշք, զարմանալի բան.
երկիր պագանել=գետինը համբուրել.

Լուծել՝ առ աներ, առ եղբարս, յԵգիպտոս, ի գրաստս. զկին, զմանկունս, զնոսա, զամենայն պատգամսն, զամենայն ծերակոյտ, զոր, նշանս. իմ, իւր, որդւոցն, առաջի ժողովրդեան, Մովսէսի, Ահարոնի, ընդ Մովսէսի։

Ը. ԵՐԿԻՐՆ ԱՒԵՏԵԱՑ

30. Խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսէսի և ասէ.
«առաքեա արս և լրտեսեսցեն զերկիրն, զոր ես տաց
որդւոցն Իսրայէլի»։
Եւ առաքեաց զնոսա Մովսէս յանապատէն և ասէ.
«ելէք ընդ անապատ.
և ամբարձջիք ի լեառնն.
և տեսջիք զերկիրն.
և ժրասջիք, առջիք ի պտղոյ երկրին»։

լրտեսել=ծածուկ լուր առնել.
ամբառնալ=բարձրանալ, վեր ելնել.
ժրանալ=ժիր լինիլ, աշխատել.
ելանել=գնալ, անցնել.

Լուծել՝ խօսեցաւ, առաքեաց. լրտեսեսցեն. տաց, առաքեա, ելէք, ամբարձջիք, տեսջիք, ժրասջիք, առջիք. յանապատէն, ի պտղոյ. ընդ Մովսէսի. որդւոցն, ընդ անապատ, ի լեառն, ցնոսա. արս, զերկիրն, զնոսա, Իսրայէլի, երկրին։

31. Ելին ընդ անապատն.
և եկին մինչև ցձորն ողկուզոյ.
և լրտեսեցին զնա.
և հատին անտի ուռ որթոյ և ողկոյզ խաղողոյ ի նմա.
և բարձին զնա լծակօք։
Եւ դարձան անդրէն որդիքն Իսրայէլի յետ աւուրց
քառասնից. և հասին առ Մովսէս և առ Ահարոն և առ
ամենայն ժողովուրդ Իսրայէլի.
և ետուն նոցա զրոյց.
և ցուցին զպտուղ երկրին։

ողկոյզ=խաղողի ճութ.
հատանել=կտրել.
անտի=նորանից, այնտեղից.
բառնալ=վերցնել, տանել.
լծակ=երկար ձող, բեռ վերցնելու գործիք.
զրոյց=խօսք, լուր, տեղեկութիւն.

ուռ=ճիւղ, ձող.
որթ=խաղողի թուփ, վազ.
ցուցանել=ցոյց տալ.
հասանել=հասնել.

Լուծէ՛ ելին, եկին, լրտեսեցին, հատին, բարձին, հասին, ցուցին, ետուն, դարձան. ընդ անապատն, ցձորն, ողկուզոյ, խաղողոյ, յետ աւուրց քառասնից, երկրին. ի նմա, լծակօք։

32. Եւ պատմեցին նոցա և ասեն.
«չոգաք յերկիր, յոր առաքեցեր զմեզ.
երկիր բղխէ զկաթն և զմեղր.
և այս է պտուղ նորա.
բայց ազգն սաստիկ էր.
քաղաքք ամուրք և պարսպաւորք և մեծամեծք յոյժ.
ի նմա արք յաղթահասակք են.
տեսաք անդ և սկայս.
և էաք յաչս նոցա իբրև մարախ»։

չոգաք=գնացինք.
սաստիկ=զօրեղ, ուժով.
պարսպաւոր=պատերով բոլորած.
մեծամեծ=շատ մեծ։
սկայ=հսկայ, փահլէվան.
մարախ=մորեխ.
յոյժ=շատ, խիստ.
յաղթահասակ=բարձր հասակով.

Լուծէ՛ պատմեցին, առաքեցեր, տեսաք, էաք, յօր, սկայս, իբրև մարախ. ի նմա, յաչս. նորա, նոցա։

33. Եւ ձայն բարձին ամենայն ժողովուրդն.
և ելաց ազգն զգիշերն ողջոյն.
և տրտնջեաց ժողովուրդն զՄովսիսէ և զԱհարոնէ.
և ասէ ցնոսա ամենայն ժողովուրդն.
«լաւ էր, եթէ մեռեալ էաք յերկրին Եգիպտացւոց.
կամ թէ յանապատի աստ իսկ մեռանէաք.
և արդ լաւ իցէ մեզ դառնալ անդրէն յԵգիպտոս»։

ձայն բառնալ=ձայն բարձրացնել, աղաղակել.
ելաց=լաց եղաւ.

ողջոյն=բոլոր, ողջ.
տրտնջել, տրտնջալ=դժգոհ լինել.

Լուծէ՛ բարձին, ելաց, տրտնջեաց, մեռանէաք, էաք, իցէ. զՄովսիսէ, զԱհարոնէ. յերկրին, յանապատի. ցնոսա, յԵգիպտոս. զգիշերն ողջոյն։

Թ. ԿՈՉՈՒՄՆ ԳԵԴԵՈՆԻ

34. Եւ արարին որդիքն Իսրայէլի չար առաջի Տեառն.
և ետ զնոսա Տէր ի ձեռս Մադիամու ամս եօթն.
և արարին որդիքն Իսրայէլի գոմս ի լերինս և յայրս և յամուրս.
և լինէր, իբրև վարէր այր Իսրայէլի, ելանէր Մադիամ և ապականէր զբերս երկրին։

Գտնել հետեւեալ խօսքերը՝ առնել, տալ, լինել, վարել, ելանել։

արարին չար=չար գործ արին, մեղք գործեցին.
ետ ի ձեռս=ձեռքը տուեց, մատնեց.
արարին գոմս=գոմեր շինեցին.
այր=քարայր, մաղարայ (այրի. այրիւ).
ամուր=ապահով տեղ.
բերք=պտուղ, բարի.
ապականել=փչացնել.
այր=տղամարդ (առն, արամբ)

Լուծէ՛ արարին, ետ, լինէր, վարէր, ապականէր, ելանէր. յայրս, ի լերինս, յամուրս, ի ձեռս. չար, զնոսա, գոմս, զբերս, ամս եօթն. Իսրայէլի, Մադիամու, երկրին, առաջի Տեառն. իբրև վարէր. ելանէր Մադիամ։

35. Եւ հասանէին իբրև զմարախ.
և ոչ գոյր թիւ նոցա և ուղտուց իւրեանց.
և աղքատացաւ Իսրայէլ յոյժ.
և աղաղակեցին որդիքն Իսրայէլի առ Տէր։

Եւ եկն հրեշտակ Տեառն.
և նստաւ ընդ կաղնեաւն:
Եւ Գեդէոն ծեծէր ցորեան ի կալ.
և երևեցաւ նմա հրեշտակ Տեառն և ասէ ցնա.
Տէր ընդ քեզ:
Եւ ասէ ցնա Գեդէոն.
Եթէ էր Տէր ընդ մեզ, ընդէ՞ր գտին զմեզ ամենայն
չարիքս այսոքիկ:

Գտնել հետեւեալ բառերը՝ հասանել, գալ, նստիլ, գտանել, այս, նա։

ոչ գոյր=չկար.	ընդ կաղնեաւն=կաղնի ծառի տակ.
ընդէ՞ր=ինչու.	չարիք=անբաղդութիւն, վնաս.

Լուծել՝ հասանէին, ծեծէր, ոչ գոյր, աղքատացաւ, աղաղակեցին, երևեցաւ, գտին. ուղտուց, իւրեանց, Տեառն. իբրև զմարախ, ցորեան, ընդ քեզ, ընդ մեզ, նմա, ընդ կաղնեաւն։

36. Եւ հայեցաւ ընդ նա հրեշտակն Տեառն և ասէ ցնա.
Երթ զօրութեամբդ քով այդուիկ և փրկեսցես զիսրայէլ ի ձեռաց Մադիամու։
Եւ ասէ Գեդէոն.
«արասցես ինձ նշան, եթէ խօսեսցիս ընդ իս.
մի գնասցես աստի, մինչև եկից առ քեզ և բերից
զզոհ իմ և եդից առաջի քո:»
Եւ ասէ. Ես եմ. և նստայց աստ, մինչև դարձցիս
առ իս։
Եւ եմուտ Գեդէոն.
և հասոյց ուլ մի յայծեաց և արդու մի ալեւր բաղարջ.
և զմիսն եդ ի վերայ խանի.
և զարգանակն արկ ի պոյտն.

և եհան առ նա ընդ կաղեաւն:
և երկիր եպագ:

Գտնել հետեւեալ բառերը՝ բերել, գալ, դնել, մտանել, արկանել, հանել, պագանել, այդ. ես:

նշան առնել=նշան ցոյց տալ, հրաշք անել.	ընդ իս=ինձ հետ.
արասցես ինձ նշան=ինձ մի նշան տուր.	զոհ=մատաղ.
այծիք=այծերի հօտ.	խան=սինի, մեծ ափսէ.
արդու=չանախ, աման.	արգանակ=մսի ջուր, չորպա,
բաղարջ=անխմոր, անեկ.	պոյտն=պուտուկ, աման.
հասուցանել=հասցնել, բերել.	

Լուծել՝ երթ, արասցես, մի գնասցես, եմուտ, հասոյց, եդ, արկ, եհան, եպագ, եկից, բերից, եդից, նստայց, դարձցիս. առ քեզ, ի պոյտն, ընդ նա, ընդ իս. յայծեաց, ի վերայ խանի. ընդ կաղնեաւն, զօրութեամբդ քով այդուիկ. արդու մի ալեւր բաղարջ։

37. Եւ ասէ ցնա հրեշտակն Տեառն.
«առ դու զմիսդ և զհացդ բաղարջ.
և դի՛ր ի վերայ վիմին այնորիկ.
և հե՛ղ զարգանակն:»
Եւ արար այնպէս։
Եւ ձգեաց հրեշտակն Տեառն զծայր գաւազանին.
և հասոյց ի միսն և ի բաղարջսն.
և բորբոքեցաւ հուր ի վիմէ անտի.
և եկեր զմիսն և զբաղարջսն:
Եւ հրեշտակն Տեառն գնաց յաչաց նորա։

Գտնել հետեւեալ բառերը՝ առնուլ, դնել, առնել, Տէր, աչք:

վէմ=քար, ժայռ.	հասուցանել=հասցնել, մօտեցնել.
ի վիմէ անտի=այն քարից.	բորբոքիլ=վառուիլ, բոց լինել.

հեղուլ=թափել, ածել, լցնել.	եկեր=կերաւ, ոչնչացուց.

Լուծել՝ հեղ, հասոյց, բորբոքեցաւ, եկեր, գնաց. ի վերայ վիմին այնորիկ, ի վիմէ, յաչաց։

38. Եւ հոգի Տեառն զօրացոյց զԳեդէոն.
և եհար փող եղջերաւն.
և արձակեաց հրեշտակս։
Եւ ասէ Գեդէոն ցԱստուած.
«ահա դնեմ զգաթ մի ասուի ի կալ.
եթէ լինիցի անձրև ի վերայ զգաթուն միայն, և
ի վերայ ամենայն երկրի ցամաքութիւն, գիտացից,
եթէ փրկեսցես ձեռամբ իմով զԻսրայէլ»։
Եւ կանխեաց Գեդէոն ընդ առաւօտն.
և քամեաց զգզաթն.
և էջ ցօղ ի գզաթէ անտի լի կոնքիւ ջրոյ։

Գտնել հետևեալ բառերը՝ փրկել, գիտել, իջանել. ձեռն, Տէր։

զօրացուցանել=ույժ տալ, զօրացնել.	գզաթ ասուի=մի կտոր բուրդ.
փող հարկանել=փող փչել.	կանխել=շտապել, գնալ.
եղջիւր=կոտոշ, պօզ.	կոնք=թաս, լական.
գզաթ=բուրդի կտոր.	ցօղ=շաղ, ջուր.
ասու=բուրդ.	լի=լիքը.

Լուծել՝ զօրացոյց, եհար, կանխեաց, էջ, եղջերաւն, կոնքիւ, ձեռամբ, իմով, ի կալ, ընդ առաւօտն, ի վերայ զգաթուն, ի վերայ ամենայն երկրի, ասուի, ի գզաթէ։

39, Եւ ասէ Գեդէոն ցԱստուած.
«փորձեցից միւս անգամ զգաթուն.
և եղիցի միւս անգամ ցամաքութիւն ի վերայ զգաթուն միայնոյ.
և ի վերայ ամենայն երկրի եղիցի անձրև»։
Եւ արար Աստուած այնպէս ի գիշերին յայնմիկ։

Եւ բաժանեաց Գեդէոն զերեքհարիւր այրն յերիս առաջս.
և ետ զփողսն եղջերեայս ի ձեռս ամենեցունց, և ջահս ի մէջ սափորացն։
Եւ ասէ ցնոսա.
«Ընդ իս հայեսջիք, և այնպէս արասջիք.
և հարից ես զփողն եղջերեայ, հարջիք և դուք զփողսն եղջերեայս.
և ասասջիք. Սուր Տեառն և Գեդէոնի։

Գտնել հետևեալ բառերը՝ փորձել, տալ, հայել, հարկանել, առնել, ասել։

առաջ=գունդ, մաս, բաժին.	սափոր=ծափ, աման.
եղջերեայ=եղջիւրից շինած, կոտոշէ.	եղիցի=թող լինի.
ջահ=լապտեր, ճրագ.	զգաթուն=զգաթով.

Լուծել՝ փորձեցից, եղիցի, հայեսջիք, արասջիք, հարջիք, ասասջիք, զգաթուն, ի վերայ զգաթուն միայնոյ, ի վերայ ամենայն երկրի, ի մէջ սափորացն, ի գիշերին յայնմիկ, ընդ իս, յերիս առաջս։

40. Եւ եմուտ Գեդէոն և հարիւր այր ընդ նմա ի կողմն բանակին.
զարթուցին զպահապանսն.
և հարին զփողսն եղջերեայս.
և թօթափեցին զսափորսն։
Եւ հարին զփողսն եղջերեայս երեքին առաջքն.
և խորտակեցին զսափորսն.
և առին ձախու ձեռամբք զջահսն և աջու ձեռօք իւրեանց զփողսն հարկանել.
և աղաղակեցին և ասեն. Սուր Տեառն և Գեդէոնի։
Եւ զոչեցին երեքհարիւրեքին փողքն եղջերեայք.
և փախեաւ ամենայն բանակն։

Եւ ասէ Գեդէոն,
«Իջէք յառաջս Մադիամու.
և կալարուք զկիրճս ջրոցն։»
Եւ գոչեաց ամենայն այր.
և կալան զանցս ջրոց.
և հալածեցին զՄադիամ։

Գտնել հետեւեալ բառերը՝ հարկանել, առնուլ, փախչիլ, ջուր, ձեռն։

առին հարկանել=սկսեցին զարնել, խփել.
երեքհարիւրեքին փողքն=բոլոր երեքհարիւր փողը միասին.
կալնուլ=բռնել, կապել. կալարուք=բռնեցէք.
կալան=բռնեցին.
Թօթափել=Թափ տալ, Թօթուել. հալածել=քշել, վռնտել.
գոչել=գոռալ, գոռգոռալ. կիրճ=նեղ ճանապարհ, լեռնային անցք.

Լուծել՝ հարին, խորտակեցին, առին, փախեաւ, իջէք, կալարուք, կալան, գոչեաց, հալածեցին, ձեռամբք, ձեռօք, յառաջս, զկիրճս, զանցս։

Ժ. ԱՌԱԿ

Առն միոջ էին երկու որդիք. և մատուցեալ առ առաջինն ասէ. Որդեակ, երԹ այսօր, գործեա յայգւոջ։ Նա պատասխանի ետ և ասէ. ԵրԹամ, Տէր, և ոչ չոգաւ։ Մատեաւ և առ միւսն և ասէ նոյնպէս։ Նա պատասխանի ետ և ասէ. Ոչ կամիմ. բայց յետոյ զղջացաւ և չոգաւ յայգին։

ԺԱ. ՊԱՍԵՔ

Եկն օր բաղարջակերացն, յորում օրէն էր զենուլ զպասեքն։ Եւ առաքեաց զՊետրոս և զՅովհաննէս և ասէ. ԵրԹայք, պատրաստեցէք մեզ զպասեքն, զի կերիցուք։

Եւ նոքա ասեն. Ո՞ւր կամիս, զի պատրաստեսցուք։ Եւ ասէ ցնոսա. «Ահա իբրև մտանիցէք ի քաղաքն, պատահեսցէ ձեզ այր մի բարձեալ սափոր ջրոյ. երԹիջիք զհետ նորա ի տունն, յոր մտանիցէ, և ասասջիք ցտանուտէր տանն. Վարդապետ ասէ քեզ. Ո՞ւր են վանքն իմ, յորում զպասեքն ուտիցեմ աշակերտօքս հանդերձ. և նա ցուցցէ ձեզ վերնատուն մի մեծ զարդարեալ. և անդ պատրաստեսջիք։» Եւ գնացեալ գտին, որպէս ասացն նոցա. և պատրաստեցին զպասեքն։ Եւ իբրև ժամ եղև, բազմեցաւ, և երկոտասան առաքեալքն ընդ նմա։

ԺԲ. ԽՈՆԱՐՀՈՒԹԻՒՆ ՅԻՍՈՒՍԻ

Եւ ի լինել ընԹրեացն յառնէ Յիսուս յընԹրեաց անտի և դնէ զհանդերձսն։ Եւ առեալ ղենջակ մի սփածաւ. և ապա առեալ ջուր արկ ի կոնք. և սկսաւ լուանալ զոտս աշակերտացն. և սրբէր ղենջեկաւն, զոր սփածեալ էր։ Գայ առ Սիմովն Պետրոս. և նա ասէ ցնա. «Տէր, դու զիմ զոտս լուանաս։» Պատասխանի ետ նմա Յիսուս և ասէ. Զոր ինչ ես գործեմ, դու այժմ ոչ գիտես, բայց ապա գիտասջիր։ Ասէ ցնա Պետրոս. Ոչ լուասցես զոտս իմ յաւիտեան։ Պատասխանի ետ Յիսուս. ԵԹէ ոչ լուացից զքեզ, ոչ ունիս ընդ իս մասն։ Եւ յորժամ լուաց, առ զհանդերձսն իւր և դարձեալ բազմեցաւ։

Խ Ո Ն Ա Ր Հ Ո Ւ Մ Ն

ՍԱՀՄԱՆ. ԿԱՏԱՐԵԱԼ		ՍԱՀՄԱՆ. ԱՊԱՌՆԻ		ՀՐԱՄ. ՆԵՐԿԱՅ	
եզակի	*յոգնակի*	*եզակի*	*յոգնակի*	*եզակի*	*յոգնակի*
հեղի հեղեր հեղ, եհեղ	հեղաք հեղիք հեղին	հեղից հեղցես հեղցէ	հեղցուք հեղջիք հեղցեն	‹ հե՛ղ ‹	‹ հեղէ՛ք ‹
կարդացի կարդացեր կարդաց	կարդացաք կարդացիք կարդացին	կարդացից կարդասցես կարդասցէ	կարդասցուք կարդասջիք կարդասցեն	‹ կարդա՛ ‹	‹ կարդացէ՛ք «
գրեցի գրեցեր գրեաց	գրեցաք գրեցիք գրեցին	գրեցից գրեսցես գրեսցէ	գրեսցուք գրեսջիք գրեսցեն	‹ գրեա՛ ‹	« գրեցէ՛ք ‹
խօսեցայ խօսեցար խօսեցաւ	խօսեցաք խօսեցայք խօսեցան	խօսեցայց խօսեսցիս խօսեսցի	խօսեսցուք խօսեսջիք խօսեսցին	‹ խօսեա՛ց ‹	« խօսեցարո՛ւք ‹
մոռացայ մոռացար մոռացաւ	մոռացաք մոռացայք մոռացան	մոռացայց մոռասցիս մոռասցի	մոռասցուք մոռասջիք մոռասցին	‹ մոռայցի՛ր ‹	‹ մոռացարո՛ւք ‹
թագեայ թագեար թագեաւ	թագեաք թագեայք թագեան	թագեայց թագիցիս թագիցի	թագիցուք թագիջիք թագիցին	‹ թագի՛ր ‹	‹ թագերո՛ւք ‹
փախեայ փախեար փախեաւ	փախեաք փախեայք փախեան	փախեայց փախիցիս փախիցի	փախիցուք փախիջիք փախիցին	‹ փախի՛ր ‹	‹ փախերո՛ւք «
տեսի տեսեր տես, ետես	տեսաք տեսցիք տեսին	տեսից տեսցես տեսցէ	տեսցուք տեսջիք տեսցեն	‹ տե՛ս ‹	‹ տեսէ՛ք ‹
ուսայ ուսար ուսաւ	ուսաք ուսայք ուսան	ուսայց ուսցիս ուսցի	ուսցուք ուսջիք ուսցին	‹ ուսի՛ր ‹	‹ ուսարո՛ւք «

ԺԳ. ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ

Խոնար-հումն	Դէմք	ՍԱՀՄԱՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅ		ՍԱՀՄԱՆ. ԱՆԿԱՏԱՐ		ՍՏՈՐԱԴԱՍ. ԱՊ	
		եզակի	յոգնակի	եզակի	յոգնակի	եզակի	յոգ...
1.	1	հեղում	հեղումք	հեղուի	հեղուաք	հեղուցում	հեղո[illegible]
	2	հեղուս	հեղուք	հեղուիր	հեղուիք	հեղուցուս	հեղո[illegible]
	3	հեղու	հեղուն	հեղուր	հեղուին	հեղուցու	հեղ[illegible]
2.	1	կարդամ	կարդամք	կարդայի	կարդայաք	կարդայցեմ	կարդ[illegible]
	2	կարդաս	կարդաք	կարդայիր	կարդայիք	կարդայցես	կարդ[illegible]
	3	կարդայ	կարդան	կարդայր	կարդային	կարդայցէ	կար[illegible]
3.	1	գրեմ	գրեմք	գրէի	գրէաք	գրիցեմ	գրից[illegible]
	2	գրես	գրէք	գրէիր	գրէիք	գրիցես	գր[illegible]
	3	գրէ	գրեն	գրէր	գրէին	գրիցէ	գրից[illegible]
4.	1	խօսիմ	խօսիմք	խօսէի	խօսէաք	խօսիցիմ	խօս[illegible]
	2	խօսիս	խօսիք	խօսէիր	խօսէիք	խօսիցիս	խօ[illegible]
	3	խօսի	խօսին	խօսէր	խօսէին	խօսիցի	խօսի[illegible]
5.	1	մոռանամ	մոռանամք	մոռանայի	մոռանայաք	մոռանայցեմ	մոռան[illegible]
	2	մոռանաս	մոռանաք	մոռանայիր	մոռանայիք	մոռանայցես	մո[illegible]
	3	մոռանայ	մոռանան	մոռանայր	մոռանային	մոռանայցէ	մոռան[illegible]
6.	1	Թագչիմ	Թագչիմք	Թագչէի	Թագչէաք	Թագչիցիմ	Թագ[illegible]
	2	Թագչիս	Թագչիք	Թագչէիր	Թագչէիք	Թագչիցիս	Թա[illegible]
	3	Թագչի	Թագչին	Թագչէր	Թագչէին	Թագչիցի	Թագչ[illegible]
7.	1	փախնում	փախնումք	փախնուի	փախնուաք	փախնուցում	փախնու[illegible]
	2	փախնուս	փախնուք	փախնուիր	փախնուիք	փախնուցուս	փախ[illegible]
	3	փախնու	փախնուն	փախնույր	փախնուին	փախնուցու	փա[illegible]
8.	1	տեսանեմ	տեսանեմք	տեսանէի	տեսանէաք	տեսանիցես	[illegible]
	2	տեսանես	տեսանէք	տեսանէիր	տեսանէիք	տեսանիցեմ	տեսա[illegible]
	3	տեսանէ	տեսանեն	տեսանէր	տեսանէին	տեսանիցէ	[illegible]
9.	1	ուսանիմ	ուսանիմք	ուսանէի	ուսանէաք	ուսանիցիմ	ուսան[illegible]
	2	ուսանիս	ուսանիք	ուսանէիր	ուսանէիք	ուսանիցիս	ուսա[illegible]
	3	ուսանի	ուսանին	ուսանէր	ուսանէին	ուսանիցի	ուսան[illegible]

ԺԳ. ԿԱՆՈՆԱՒՈՐ ՀՈԼՈՎՈՒՄՆ

Հոլովումն	ՈՒՂՂԱԿԱՆ		ՍԵՌԱԿԱՆ		ԲԱՑԱՌԱԿԱՆ		ԳՈՐԾԻԱԿԱՆ	
	եզակի	յոգնակի	եզակի	յոգնակի	եզակի	յոգնակի	եզակի	յոգնակի
1.	ակն անձն	ակունք անձինք	ական անձին	ականց անձանց	յականէ յանձնէ	յականց յանձանց	ակամբ անձամբ	ակամբք անձամբք
2.	արիւն	արիւնք	արեան	արեանց	յարենէ	յարեանց	արեամբ	արեամբք
3.	եղր աստղ	եղերք աստեղք	եղեր աստեղ	եղերց աստեղց	յեղերէ յաստեղէ	յեղերց յաստեղց	եղերբ աստեղբ	եղերբք աստեղբք
4.	գերի Զարուհի	գերիք —	գերւոյ Զարուհեայ	գերեաց —	ի գերւոյ ի Զարուհեայ	ի գերեաց —	գերեաւ —	գերեօք —
5.	աշխարհ Վահան	աշխարհք —	աշխարհի Վահանայ	աշխարհաց —	յաշխարհէ ի Վահանայ	յաշխարհաց —	աշխարհաւ Վահանաւ	աշխարհօք —
6.	բան	բանք	բանի	բանից	ի բանէ	ի բանից	բանիւ	բանիւք
7.	աթոռ	աթոռք	աթոռոյ	աթոռոց	յաթոռոյ	յաթոռոց	աթոռով	աթոռովք
8.	գրաստ	գրաստք	գրաստու	գրաստուց	ի գրաստու	ի գրաստուց	գրաստու	գրաստուք

2013

3760

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0061988

Կ. ԿՈՍՏԱՆԵԱՆՑԻ ՄԻՒՍ ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Հիւսուած բանից նախնի պատմագրաց հայոց. երեք գիրք. Վիեննա 1877. Բ. տպառեալ։

Հայոց հեթանոսական կրօնը. Վաղարշապատ 1879.

Ստեփ. Օրպէլեանի Ողբ ի ս. Կաթուղիկէ Էջմիածնի, Թիֆլիս 1885.

Հայոց վանքերը. Մոսկով 1886.

Թովմա Մեծոփեցու յիշատակարանը, Թիֆլիս 1892.

Յովհաննէս Թլկուրանցին և իւր տաղերը, Թիֆլիս 1892.

Նոր ժողովածու. Ա. պրակ, Թիֆլիս 1892.

Նոր ժողովածու Բ. պրակ, Թիֆլիս 1892.

Դասագրքեր.

Գրաբարի խոնարհումը, մի աղիւսակի մէջ, Թիֆլիս 1881.

Գրաբարի հոլովումը, Թիֆլիս 1881.

Ծաղկաքաղ արձակ և չափածոյ բանից, չերկս շրջանս, Թիֆլիս 1881. Բ. տպառեալ.

Ծաղկաքաղ, առաջին շրջան. Բ. մաս, Թիֆլիս 1885.

Բառացուցակ առաջ. շրջ. Ծաղկ. համար, Թիֆլիս 1885.